

አይትልቀኞች ግጥም አቢልካ ሐዞ

ክፋል - 4

ብኦጋጣሚ መስከረም 35
ዓመት ዝኸሪ ምዑላድ
ህዝባዊ ወያነ ሓርነት
ትግራይ

19 ፈብሩዋሪ 1975 -
19 ፈብሩዋሪ 2010

ብክቡር ሃይለ መንገሻ
ዑኞብ ናይ ግንባር ዋና
አማሓዳሪ፡ ዝቐረበ
ታሪኻውን ምርምራውን
ደከመንት

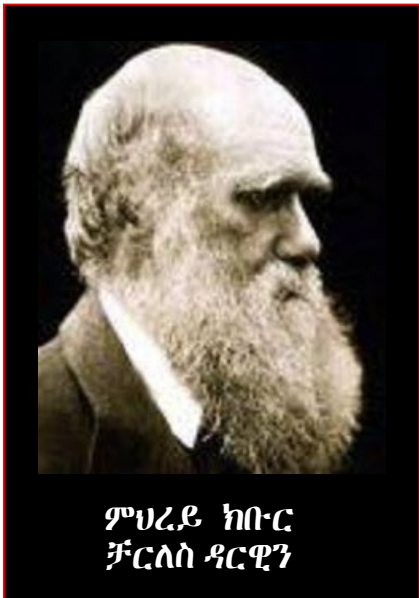
ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ካበይ ናበይ? ብዓይኒ ዳርዊናዊ መጎት

ህዝባዊ ወያነ ሓርነት ትግራይ
አብ ተመክሮ ቃልሲታት ኤርትራ

አይትልቀኛ፡ ግጥም አቢልካ ሓዘ

አብ ዝሓለፈ ሰነ ጽሑፍ፡ እቲ 12 ወርሓት ዘቐጸረ፡ ካብ 81 ጀሚሩ ናብ 82 ዝተቐልቀለ፡ ንጀብሆት ናብ ሱዳን ዘባረረ፡ ትራጀዲ ናይ ሰውራ ኤርትራ ዳህሲሰልኩም ኔረ። ሕጂ ንድሕሪት ምልስ ኩብለኩም። እዋኑ 1974 - 75 ነበረ። ብረታዊ ቃልሲ ናይ ምጅማር መርዘን ዘሕደሩ ተጋሩ ተመሃሮ ዩኒቨርሲቲ ኣዲስ አበባ፡ ዕጥቃዊ ቃልሲ ከበግሱ ዝሓሰብሉ ዝነበሩ ወቕቲ ነበረ። ገለ ሓገዝ ክረኽቡ መታኒ ናብተን ገዲማት ውድባት ገረቤት ወፈሩ። ንተጋድሎ ሓርነት ኤርትራ (ጀብሃ) ከምኡኒ ንህዝባዊ ግንባር ሓርነት ኤርትራ፡ ብመደብ ብብወገንን ብብወቕቲን ተራኽቡዎን።

እዞም ተጋሩ ናብ ኤርትራ ዝመጠብሉ ወቕቲ፡ ዛህላይ ማህላይ ጀብሃ፡ ነታ ዝህብዋ ሓገዝ ክንዲ ዓይኒ መርፍእ፡ ዕጥይ ምጥይ ኣብዝሓላ፡ ብባህርያዊ ትዕድልቲ ሽሉም ዝኾነ ትኩር ኢሳያስ ግን እታ ካብ ትግራይ ገጸ ክትነፍስ ዝጀመረት ትኪ ካን ንእለታ ጨነዋ።

ምህረይ ክቡር ቻርለስ ዳርዊን

ግዜ ኣይወሰደ ትሉን፡ ነገራታ ቶሎ ቢሉ ቆብ አበላ። ብመላኣ።

ብዳርዊናዊ ስነ ሓሰብ፡ ክልቲ ኣም ውድባት ኤርትራ ክልተ ኣብነታት ኣራዊ ታት ኢዮመ። ቀዳሞት ዘርእም ብተኸቲ፡ ዳሕረዎ ት ከእኒ ዘርእም ሰረርቲ ፍጥረ

ታት ጌርና ንውሰዶም። እቶም ዘርእም ብተኸቲ፡ ምስ ኩነታት ኣብ ምትዕጽጻፍ ድንግዝዝ ዝበሉ፡ ዕጥይ ምጥይ ዘብዝሓ፡ ዘርእም ንምስራር ብቐጸሊ ሓርኮትኮት ዘይብሉ፡ ብሱል ኩነታት ኣብ ምምዝምዙ ግዜን ዕድላትን ዘባኸኑ፡ ዝተረፈ መልእሉ ባዕልኻትኩም። ኢዮመ።

እቶም ዘርእም ዘስርሩ በንጸሩ፡ ምስ ዝመጸ ኩነታት ቶሎ ቢሎም ምትዕጽጻፍ ዘርእዩ፡ ዘርእም ንምስራር ሓርኮትኮት ካብ ምባል ፈጸሞም ዓዲ ዘይውዕሉ፡ ብሱል ኩነታት ኣብ ምምዝማዙ፡ ግዜ ወይ ዕድል ኣብ ዘግነይሉ ሰዓት ድማኒ ፈጸሞም ዘይለቁ፡ ነቲ ጽቡቕ ኣጋጣሚ ግጥም ኣቢሎም ዝሕዙ ጭደዳት ፍጥረት ኢዮመ። ጭደድ ናይ ኣእምሮ ኣየቐደምኩን። የግዳስ፡ ብቋንቋ ዳርዊናውያን፡ “ጭደድ ናይ ዘርኢ ምስራር ”። ብጉራማይለ ቋንቋ ፖለቲኸኛታት ድማኒ “ምውሓስ ፖለቲካዊ ስልጣን” ተባሂሉ ይጽዋዕ።

ከይዱ ከይዱ መወዳእትኡ እቶም ጭደዳት ፍጥረት ኢዮመ፡ ፖለቲካዊ ስልጣን ዘውሕሱ። እቶም ዛህላይ ማህላይ ዝኾኑ ፍጥረት ግን ዘርእም ብተኸቲ ኢዮመ። ፖለቲካዊ ስልጣን ድማኒ ከይጨበጡ ይሞቱ።

እዞም ሎሚ ኣብ ኢትዮጵያ፡ ኣብ ኢ.ህ.ኢ.ዲ.ግ. ነቕ ዘይብል ፖለቲካዊ ስልጣን ኣውሒሶም ዘለዎ ሰባት፡ እቶም ኣብ 75 ካብ ዩኒቨርሲቲ ኢ.ኢ. ናብ ኤርትራ ክልምኑ ዝመጹ ሰባት ኢዮመ። ቐድም ቀዳድም ነቶም ሽዑ ኅባልል ዝነበሩ ጀብሆት፡ ካብ ካልኣት ፍጡራት ንላዕሊ፡ ዓይኒ ስለዘውደቑሎም፡ ንኅባልል ተራኽብዎም። እሞኒ ዝሓሰብናዮ ቅዱስ ዕላማ ኣሎና፡ ስለማርያም ግዳ ሒደት ብረት ኣጥሙና፡ ቢሎም ለመንዎም።

ኅባልል ግን ሻዓ እኩያ ሕስምቲ ጽሕፍቶ ዝጻዩነትና፡ ወያ ኣብ ትግራይ በኸኸ ክትብል ዝጀመረት ትኪ፡ ክጨንዎዎ ኣይከኣሉን። ጽባሕ ንግሆ ቃል ቃል ክትብል ምኻናስ ሃጸጸቶም። ምንትምንታይ፡ ከመዮ ምህረይ ክቡር ቻርለስ ዳርዊን ዝበሉና፡ ከቶ ብተፈጥሮ ምሩጻት ፍጥረት ኣይነበሩን። እምበርሲ ሽዓ እንታይ ኔራታ፡ ክቡራን ኣምሓና እንታይ ይብሉ፡ “ከፍትፍቱ ፊቱ”። ዋይ ኣነ ግድሽ፡ ሳኣን ፍሽኽታ ምቕዳም። ሳኣን ተረፍ ጽጋብ ምምጽዋት። ካን ኮይኑና፡ መዋእልና ዓሕ እናበልና ዲና፡ ከየርኣና ክንመውት?

እዞም ካብ ኢ.ኢ. ዝመጹ ተመህሮ፡ ምስ ህዝባዊ ግንባር ምስተጋዩ፡ ከመይ ዝኣመሰለ ኅፍታታት ተለዋወጡ? ሓቢረስከ ናይ ግንባር ክድህስሶ ምሳኻትኩም።

እዞም ፈለገ ብረት፡ ህሩፋን ተመሃሮ፡ የማነ ጸጋም ፉን ፉን እናበሉ፡ በስመራ ናብ ህዝባዊ ግንባር ዝበረቐሉ ሰዓት፡ ኢሳያስ ንእለታ ብሸትኦም ኣለለዮም። ግጥም ኣቢሉ ድማኒ ሓዘም። ኣይለቐቐምን። ንሶምውን ቶሎ ቢሎም ማዕሪኡ ካዕቦ መልስ ተግባር ኣንጸባረቐ።

ነዘም ተጋሩ ተመሃሮ፡ አብቲ ወቕቲ ኢሳያስ ከምቶም አቐድም አቢሎም ዝመዘንዎም ምግባዝ ዘብዝሑ ጎባልል ጀብሆት ዘይኮነስ፡ ካብ ፍትፍቱ ፊቱ፡ ካብ ፊቱ ንላዕሊ ድማኒ ፍትፍቱ፡ አጸቢቕ አዕገቦም እሞኒ ደጊም ከነው አቢሎም ሓዝዎ። አይለቐቐዎን። ምንትምንታይ፡ እዘም ክልተ አራዊታት፡ ወያነን ግንባርን፡ እቶም ምህረይ ዳርዌን ብዘይማትእ ዝገለጹልና ብሉጻት ዓይነት ፍጡራት ኢዮመ። ብተፈጥሮ ሽሉማት ዝኾኑ፡ ዘርአም ዘስርሩ ምሩጻት ፍጥረት ኢዮመ።

ንሶም ለመኑ ሓገዝ። ከም ኣዳሞም ካብቲ ዝቐረየ ቀሪም። ንሱ ግን ሓሊፉ በሎም ታዕሊም። ብጭር፡ አብ አስመራ አብ ሆቴል ዝቐነዩ ኣጋይሽ፡ ብስቱር ተቐቢሉ ካብ አስመራ ብጸላም አስሊኹ ናብ ፍልፍል-ሰሎሞና ኣውረደም። ቀዳሞት እግሪ፡ 1ይ ወገን ህዝባዊ ወያነ (መርሐዋይ ፊተውራርያን ክቡር ተጋ/ መለስ ዜናዊ)፡ አብ ስፍራ ታዕሊም ፍልፍል-ሰሎሞና ጋእ ማእ፡ ምንፍሓኹ ድመ፡ ምምስሳል መሬት፡ መጥቃዕትታት፡ ምክልኻላት፡ አብ ሓመድ ኣንፈውፈዎም። ምግጥጣም ብረት፡ ምትኳስ ብረት፡ ምድርባይ ቦምባታት ወዘተረፈ ኩሉ ምዕራፋት አሰልጠኖም።

1ይ ወገን ህዝባዊ ወያነ ጌና አብ መቐረን እናጸረዩ ከለዉ፡ ካልኣይ እግሪ፡ 2ይ ወገን ህዝባዊ ወያነ (መርሐዋይ ፊተውራርያን ክቡር ተጋ/ ስዩም መስፍን)፡ ድሪቶ ካብ ደደቢት ሳጊሞም ናብ ፍልፍል-ሰሎሞና ደበኸ በሉ። ብጭር፡ ቀዳሞት እግሪ ምስ ስዓቦ ካልኣይ እግሪ ደሪቡ፡ ብተሎ ዓሊሙ፡ መደቡ ዛዘመ። ብተሎ ድማኒ ናብ ትግራይም አዕዘርም። (ካርታ አብ 1ይ ክፋል ተመልከት።) ካብ ፍልፍል-ሰሎሞና ናብ ደደቢት ከፋንዎም ከሎ፡ ምሉእ ዕጥቅታቶም፡ ጠያይቶም፡ ክፋፋቶም፡ ከላሺን አዕጢቑ፡ ኣዲዮስ በሎም።

ብድሕሪ'ዚ ኣብ ደደቢት ዝተቐጸጸለ ተረኽቦታት ብቐሊሉ ንምግላጽ፡ ያታዊ ድምጻኛ ክቡር ተኸለ ክፍለማርያም (ወዲ ትኹል) የአንግደኩም። አቐድም አቢሊ ዝጠቐስኩልኩም፡ አብ 75 አብ ትግራይ ክትበክኽ ዝጀመረት ቁልዒ፡ ብኡ ንብኡ ቃል ቃል ኢያ ዝበለት። ቃል ወዲ ትኹል ክትካልኩም፡ “አብ ደደቢት ዝወልዓ ሽምዓ፡ ጸላም ቀደደት ተላቢዓ...”።